

Nr 65

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av avtal med Stockholms stad rörande vissa markbyten m. m.

(4: e avd.)

I propositionen nr 35 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 26 februari 1965, föreslagit riksdagen dels att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett av markdelegationen den 30 januari 1965 träffat avtal med företrädare för Stockholms stad angående vissa markbyten m. m. i Stockholm, dels att bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder och meddela de föreskrifter, som erfordras för genomförandet av nämnda avtal, dels ock att till Förvärv av vissa fastigheter inom Stockholms stad på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 34 500 000 kr.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 november 1956 tillkallade dåvarande statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet särskilda sakkunniga att ingå i en delegation med uppgift att företräda staten vid förhandlingar med Stockholms stad rörande vissa mellan staten och staden föreliggande byggnads- och markfrågor samt inkomma med de förslag till vilka förhandlingarna kunde föranleda. Delegationen, som antagit benämningen *markdelegationen*, består numera av överlantmätaren J. H. Johansson, generaldirektören S. Larsson, byggnadsrådet G. A. Mårdh samt generaldirektören R. G. Renlund.

Som ett led i förhandlingsarbetet träffade markdelegationen och delegerade för Stockholms stad den 11 december 1963 avtal rörande vissa markbyten, vilket avtal bl. a. innebar dels att staden inom stadsdelen Nedre Norrmalm förvärvade fastigheter av betydelse för den nya citybildningen kring Sergels torg, dels att kronan i såväl de centrala som de perifera delarna av staden förvärvade fastigheter, vilka tillgodosåg markbehovet för vissa planerade administrationsbyggnader. Sedan riksdagens bemyndigande därtill inhämtats (prop. 1964: 54, SU 56, rskr. 159), godkände Kungl. Maj:t avtalet den 6 maj 1964.

Som ett resultat av de fortsatta förhandlingarna har delegationen med skrivelse den 30 januari 1965 för Kungl. Maj:ts prövning överlämnat ett

mellan delegationen och delegerade för Stockholms stad samma dag upprättat avtal rörande vissa ytterligare markbyten m. m. jämte till avtalet hörande bilagor.

Beträffande den närmare innebörden av avtalet torde få hänvisas till propositionen.

Departementschefen har anfört följande.

Förhandlingar har under de senaste åren förts mellan statens markdelegation och delegerade för Stockholms stad i syfte att lösa olika för kronan och staden betydelsefulla byggnads- och markfrågor. För kronans del har huvudintresset varit att säkra tillgången på tomtmark, som möjliggör erforderlig utbyggnad av det statliga lokalbeståndet för administrationsändamål. Önskemålen har härvidlag i särskild grad avsett förvärv, som medger lokalisering av den centrala förvaltningen till stadens innerområden och som samtidigt tillåter en koncentration av förvaltningsverksamhet i större fastighetskomplex. För stadens del har intresset särskilt varit inriktat på förvärv av fastigheter, vilkas innehav underlättar den nybebyggelse och de trafik- och gaturegleringar, som cityplanen förutsätter. Även från andra synpunkter har emellertid förvärv av olika fastigheter framstått som angelägna för staden.

Som ett led i angivna förhandlingar träffades i december 1963 ett avtal mellan kronan och staden, vilket — såsom nämnts i det föregående — innebar bl. a. dels att staden inom Nedre Norrmalm förvärvade fastigheter av betydelse för den nya citybildningen kring Sergels torg, dels att kronan i olika delar av staden förvärvade fastigheter vilka tillgodosåg markbehovet för vissa planerade administrationsbyggnader. De fortsatta förhandlingarna har numera resulterat i ett nytt avtal rörande vissa ytterligare mark- och fastighetsbyten.

Det senaste avtalet innebär för kronans del, att huvuddelen av kvarteret Loen inom Nedre Norrmalm förvärvas, vilket är att se som ett led i strävandena att i denna stadsdel skapa ett större förvaltningscentrum. Ifrågasvarande kvartersmark avses disponerad för den planerade nya ämbetsbyggnaden åt överståthållarämbetet. — Kronan får vidare enligt avtalet äganderätten till Kvarteret Kronoberg inom Kungsholmen, vilket rymmer byggnader som disponeras dels av den lokala polisorganisationen i Stockholm, dels av Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus. Förvärvet av ifrågasvarande kvarter kan — efter överföring av sjukhusets verksamhet till annan plats och efter verkställda nybyggnader inom delar av kvarteret — beräknas möjliggöra ett betydande tillskott av lokaler för statliga ändamål. Bl. a. kan därmed för polisväsendet angelägna lokalbehov tillgodoses. Sålunda planeras att till kvarteret förlägga den nya rikspolisstyrelsen. I anslutning till Stockholmspolisens lokaler — vilka delvis kommer att även framtida rymmas inom de byggnader, som f. n. disponeras för ändamålet — avses vidare att anordna lokaler för rättspsykiatrisk klinik och ett allmänt häkte. Förutom för ifrågasvarande ändamål torde det bli möjligt att inom kvarteret ställa ganska betydande utrymmen till den centrala statsförvaltningens förfogande. — Slutligen får kronan genom avtalet äganderätten till tomt nr 1 i kvarteret Europa i Gamla stan, vilken disponeras för tjänstebostad åt överståthållaren.

För stadens del innebär avtalet, att fastigheter förvärvas, vilka staden be-

höver disponera vid det successiva genomförandet av cityplanen och däri förutsatt bebyggelse-, trafik- och gatureglering. Det gäller förvärven av kvarteret Pompe vid Tegelbacken och del av kvarteret Pilen vid Vasagatan ävensom del av kvarteret Kungl. Trädgården vid Hamngatan, allt inom stadsdelen Nedre Norrmalm. Det gäller även förvärvet av del av kvarteret Riddaren vid Riddargatan inom Östermalm. — Vidare övertager staden kvarteret Asplunden inom Kungsholmen, vilket inrymmer bl. a. Garnisons-sjukhuset. Staden får slutligen enligt avtalet del av kvarteret Knoppen vid Fleminggatan, vilket avses disponerat för vissa bostadsändamål.

Tillträdesdagen för de ömsesidiga förvärven har i avtalet bestämts till den 1 juli 1965. Därvid gäller dock, att nuvarande ägare under i avtalet angivna övergångstider skall äga rätt att övergångsvis med nyttjanderätt disponera olika fastigheter.

I ekonomiskt hänseende innebär uppgörelsen som tidigare nämnts, att värdet av stadens prestationer bedömts överstiga värdet av kronans med ett belopp av 35,4 milj. kr. Med avräkning av den fordran på staden om 0,9 milj. kr., som kronan har enligt 1963 års avtal, blir kronan sålunda skyldig att till staden erlægga 34,5 milj. kr., vilket förutsättes ske senast den 15 juli 1965.

För egen del finner jag avtalet innebära väsentliga fördelar för såväl kronan som Stockholms stad. För kronan löses därigenom angelägna lokalproblem för olika delar av statsförvaltningen, och för staden underlättas i skilda hänseenden cityplanens genomförande. Med hänsyn härtill och då jag icke funnit anledning till erinran mot värderingen av de av uppgörelsen berörda mark- och fastighetsobjekten — vilken skett efter i tidigare förhandlingssammanhang tillämpade principer — får jag föreslå, att riksdagens bemyndigande inhämtas att godkänna avtalet.

Jag vill här slutligen nämna, att den nu träffade uppgörelsen icke innebär någon slutlig reglering av kronans och stadens gemensamma fastighetsproblem i de centrala delarna av staden. Förhandlingarna mellan statens markdelegation och Stockholms stad fortsätter sålunda.

Utskottet. Genom förevarande avtal skapas för kronans del möjligheter att genomföra en första etapp av en planerad koncentration till Nedre Norrmalm av statlig förvaltningsverksamhet. Vidare löses vissa för polisväsendet och kriminalvården angelägna lokalfrågor inom Kungsholmen, varjämte kronan får äganderätten till det såsom tjänstebostad åt överståthållaren disponerade Tessinska palatset i Gamla stan. För Stockholms stads del underlättas genomförandet i viktiga delar av 1962 års cityplan. Staden får vidare på Kungsholmen äganderätten till Garnisonssjukhuset vid Hantverkargatan och till en tomt vid Fleminggatan, vilken avses bli disponerad för bostäder åt sjukvårdspersonal.

Värderingen av de av uppgörelsen berörda mark- och fastighetsobjekten har enligt departementschefen skett efter i tidigare förhandlingssammanhang tillämpade principer. Värdet av de fastigheter, som staden skall överlämna till kronan, har bedömts överstiga värdet av vad kronan lämnar i utbyte med 35,4 milj. kr. Med avräkning av en tidigare fordran på staden om 0,9 milj. kr. skulle kronan sålunda ha att till staden erlægga ett belopp av

34,5 milj. kr., vilket förutsättes ske senast den 15 juli 1965. Härför erforderliga medel föreslås av Kungl. Maj:t anvisade under särskilt anslag på fastighetsfonden.

Såsom departementschefen framhållit torde avtalet innebära väsentliga fördelar för såväl kronan som Stockholms stad. Med beaktande härav och då utskottet för sin del icke funnit anledning till erinran mot förslaget får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett av markdelegationen den 30 januari 1965 träffat avtal med företrädare för Stockholms stad angående vissa markbyten m. m. i Stockholm;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder och meddela de föreskrifter, som erfordras för genomförandet av nämnda avtal;

c) till *Förvärv av vissa fastigheter inom Stockholms stad* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1964/65 på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 34 500 000 kr.

Stockholm den 22 april 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit
från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Ivar Johansson, Axel Andersson, Rikard Svensson, Mårtensson, Bertil Petersson, Edström, Herbert Larsson, Rönnberg, Wallmark, Strandberg och Johan Olsson; samt

från andra kammaren: herrar Bohman, Karlsson i Olofström, Almgren, fröken Elmén, herrar Larsson i Hedenäset, Bergman, Nihlfors, fröken Olsson, herrar Arvidson, Cassel, Carbell, Nelander, Eskel, Jönsson i Arlov och Sjönell.